

наступних правил: 1) говорити спокійним тоном; 2) використовувати зрозумілу для дитини мову (відповідно до її віку та особливостей розвитку); 3) ознайомити дитину з її правами та можливою відповідальністю за надання завідомо неправдивих показань (якщо дитина досягла шістнадцятирічного віку); 4) формулювати питання таким чином, щоб мінімізувати травматизацію психіки та емоційного стану дитини тощо.

Отже, можемо зробити висновок, що допит – надзвичайно складний етап в ході кримінального провадження. Складність його проведення зростає в залежності від опитуваної особи, а особливо, якщо ця особа є дитиною. Слід пам'ятати, що допит малолітньої або неповнолітньої особи має ряд особливостей, слідування яких дозволяє уникати психологічної та емоційної травматизації дитини. Такі особливості потребують від слідчого чи іншої особи, яка проводить допит, не лише знання законодавства, але й вміння знаходити підхід до будь-якого допитуваного.

Література

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: науково-практичний коментар / відп. ред.: С.В. Ківалов, С.М. Міщенко, В.Ю. Захарченко. Харків: Одісей, 2013. 1104 с.

2. Конвенція про права дитини від 20 лист. 1989 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021 (дата звернення: 21.04.2022).

3. Смірнова Ірина. Особливості допиту дитини, яка потерпіла від злочину. *Вища школа адвокатури НААУ*. URL: <https://www.hsa.org.ua/blog/osoblyvosti-dopytu-dytynu-yaka-poterpila-vid-zlochynu/> (дата звернення: 21.04.2022).

4. Кримінальний процесуальний кодекс України від 12 квіт. 2012 р. № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/4651-17> (дата звернення: 21.04.2022).

УДК 343.22:343.77(043.2)

Філіпішена Л.О., здобувачка вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Лисько Т.Д., к.ю.н.

КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ ЗА КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ ДОВКІЛЛЯ

Кримінальні правопорушення проти довкілля можуть бути визначені як передбачені кримінальним законом діяння, що посягають на довкілля і його складову частину, раціональне використання та охорона яких, забезпечують життєдіяльність людини, а також на екологічну безпеку населення і територій, і полягають у безпосередньому протиправному

використанні природних об'єктів.

Особливе місце у системі еколого-правової відповідальності займають екологічні кримінальні правопорушення, що визначаються у юридичній літературі як передбачені кримінальним законом суспільно небезпечні діяння, які посягають на навколишнє природне середовище.

Охорона навколишнього природного середовища, розсудливе використання природних ресурсів, гарантування екологічної безпеки життєдіяльності людини є невід'ємною умовою постійного економічного та соціального розвитку України. Відповідно до Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища», завданням даного законодавства є регулювання відносин у галузі охорони, використання природних ресурсів, запобігання і знищення негативного впливу господарської і іншої діяльності на навколишнє природне середовище, збереження природних ресурсів, генетичного фонду живої природи, ландшафтів та інших природних комплексів, унікальних територій та природних об'єктів, пов'язаних з історико-культурною спадщиною. За ст. 70 цього ж Закону, визначення складу екологічних правопорушень і злочинів, порядок притягнення винних до кримінальної відповідальності за їх вчинення встановлюються Кримінальним кодексом України [1].

Екологічні правопорушення, що призводять до серйозних наслідків, кваліфікуються як кримінальні правопорушення, до яких застосовуються санкції.

Конвенція СЕТС № 172 у ч. 1 ст. 2 визначає види умисних кримінальних правопорушень або вчинених через недбалість згідно з внутрішнім законодавством країни. До них належать випадки:

а) вилливу, викиду або випуску речовин або іонізуючого випромінювання в повітря, ґрунт і воду, які спричиняють смерть або завдають тілесних ушкоджень будь-якій людині або викликають серйозну небезпеку настання смерті або тілесних ушкоджень людини;

б) незаконного зливання, викиду чи випуску речовин або іонізуючого випромінювання в повітря, ґрунт або воду, що завдають або здатних надати шкідливий вплив на атмосферне повітря, води або ґрунту, загрозу життю чи здоров'ю людини або стану охоронюваних пам'яток історії та культури, іншим охоронюваним об'єктам, власності, завдати шкоди життю або здоров'ю тварин або рослин;

с) незаконного вивезення, обігу, зберігання, транспортування, експорту або імпорту небезпечних відходів, що викликають чи здатні призвести до смерті або серйозної шкоди здоров'я будь-якої людини або здатних надати шкідливий вплив на атмосферне повітря, ґрунту, води, завдати серйозної шкоди життю або здоров'ю тварин або рослин;

д) незаконної діяльності провадження, що виконує що становлять небезпеку операції і викликає смерть або здатного призвести до смерті або серйозної шкоди здоров'я будь-якої людини чи здатних надати шкідливий

вплив на атмосферний повітря, ґрунту, води, завдати серйозної шкоди життю чи здоров'ю тварин чи рослин;

е) незаконного виробництва, обігу, зберігання, транспортування, експорту або імпорту ядерних речовин або інших шкідливих радіоактивних речовин, що служить або може служити причиною настання смерті або завдає або може завдавати серйозна шкода здоров'ю людини або якості повітря, ґрунту, води, тварин або рослин у випадку, якщо такі дії здійснюються навмисно [3].

Верховна рада України передбачала заходи кримінально правового характеру щодо юридичних осіб, доповнивши Загальну частину КК України [2] розділом XIV-1. Закон дозволяє притягнути юридичних осіб до відповідальності за тероризм, хабарництво, незаконне збагачення та зловживання впливом тощо.

Наразі вважаємо, що національне законодавство потребує введення кримінальної відповідальності юридичних осіб за порушення екологічного законодавства. Для національного права є важливий досвід європейських країн. Враховуючи досвід країн Європи, ми можемо зрозуміти як нам потрібно змінювати та удосконалювати кримінальне та екологічне законодавство України.

Відповідно в майбутньому необхідно внести зміни до розділу XIV-1 загальної частини КК України [2], додавши до переліку відповідні статті із особливої частини розділу VIII Злочини проти довкілля, за порушення яких буде наставати кримінальна відповідальність для юридичних осіб, адже введення кримінальної відповідальності юридичних осіб є одним із найоптимальніших засобів дотримання екологічного правопорядку у зв'язку з лібералізацією і дерегуляцією промислового виробництва.

Література

1. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25 чер. 1991 р. № 1268-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. № 41. Ст. 546.

2. Кримінальний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>

3. Про захист довкілля засобами кримінального законодавства: Конвенція Ради Європи від 04 лист. 1998 р. CETS № 172. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_560#Text